

De pensioenwet gaat er komen, maar minister Schouten moet nog wel aan de bak

De Tweede Kamer heeft de gordiaanse knoop doorgehakt: na jaren oeverloze discussie stemde een meerderheid donderdagavond voor het nieuwe pensioenstelsel. Maar dat betekent niet dat de kopzorgen voor minister Carola Schouten (Pensioenen) voorbij zijn.

Gijs Herderscheê 22 december 2022, 23:56

De Kamer tijdens een stemming over delen van de pensioenwet, afgelopen dinsdag. Beeld Freek van den Bergh / de Volkskrant

Van de 150 Kamerleden stemden er 93 voor het nieuwe pensioenstelsel en 48 tegen. Negen leden waren afwezig. Zoals verwacht stemden de Kamerleden van VVD, CDA, D66, CU, PvdA, GroenLinks en SGP voor. Volt, dat zich niet had bemoeid met de wetsbehandeling, stemde ook voor. Deze fracties vertegenwoordigen ook een ruime meerderheid in de Eerste Kamer. Als die in het voorjaar ook instemt, en daar ziet het dus naar uit, gaat de wet per 1 juli in. Dat betekent niet dat het kabinet klaar is. De pensioenfondsen en verantwoordelijk minister Schouten moeten nog vol aan de bank om de hervorming te voltooien.

Het nieuwe stelsel

Als de Eerste Kamer instemt, begint vanaf die datum het grote werk voor de pensioenfondsen. Zij krijgen tot 2027 de tijd om over te stappen naar het nieuwe systeem. Dat is een verschrikkelijk ingewikkelde kluit. Iedereen weet dat zodra er iets misgaat, hoe klein of groot ook, critici ermee aan de haal gaan om aan te tonen dat het hele stelsel niet deugt.

Alle pensioenfondsen samen moeten nu het vermogen verdelen onder zo'n twintig miljoen individuele pensioenrekeningen van zo'n tien miljoen deelnemers – werkenden, ex-werknemers en gepensioneerden. Sommigen hebben niet bij een maar bij twee of drie pensioenfondsen premie betaald en krijgen daar nu een rekening. De verdeling moet 'evenwichtig' zijn, liefst zonder dat iemands pensioenvooruitzicht verslechtert. Vooral voor de deelnemers van middelbare leeftijd is dat lastig, omdat zij de huidige indirecte subsidie van jongere collega's verliezen. Voor dat verlies moeten zij worden gecompenseerd. Elk fonds moet een eigen plan gaan maken. De Nederlandsche Bank moet al die

plannen beoordelen op evenwichtigheid en consistentie. De Tweede Kamer zal het op de voet volgen.

Eerder sparen

Een belangrijke eis van de linkse oppositiepartijen, in ruil voor hun steun aan het stelsel, is dat jongeren eerder moeten beginnen met pensioensparen. Nu is de startleeftijd 21 jaar, dat wordt 18. Dat is belangrijk voor bijvoorbeeld mbo'ers die op jonge leeftijd beginnen met werken. De premie van een startsalaris is misschien weinig geld, maar na decennia beleggen een fundament voor een pensioen. Schouten moet erop toezien dat de fondsen dit snel gaan regelen.

Werknemers zonder pensioen

Er zijn nu zo'n negenhonderdduizend werknemers in loondienst die geen pensioen opbouwen. Vakbeweging en werkgevers hebben beloofd dat dat aantal de komende vijf jaar wordt gehalveerd. Dat voornemen staat in de nieuwe pensioenwet. Als het niet lukt, is een pensioenplicht bespreekbaar voor de sociale partners.

Zelfstandigen zonder pensioen

Er zijn ook zo'n negenhonderdduizend zelfstandigen die niets opzij zetten voor hun pensioen. Dat hoeft geen probleem te zijn voor de beter boerende zelfstandige als het vermogen zit opgepot in een bedrijf, in een huis of bedrijfspand, of er een partner is met pensioen. Maar voor de minder bedeelde zelfstandige kan op de oude dag een karig inkomen, alleen AOW, resteren.

Daarom krijgen werknemers die verder gaan als zelfstandige langer de mogelijkheid door te sparen bij een pensioenfonds. Er komt daarnaast een experiment waarbij zelfstandigen zich op eigen initiatief kunnen aansluiten bij een pensioenfonds. Ook mogen zelfstandigen net zoveel belastingvrij sparen voor de oude dag als werknemers – belasting wordt dan over de uitkering geheven.

Werknemers die om bedrijfseconomische redenen door hun werkgevers zijn verzelfstandigd – denk aan thuiszorgwerkers of bezorgers – hebben hier weinig aan omdat zij om den brode werken en geen geld opzij kunnen zetten. Voor hen moet de hervorming van de regels rond werk soelaas bieden. Het kabinet werkt aan strikte regels voor zelfstandigen en flexwerk. Een vaste baan moet weer de norm worden en daar hoort pensioen bij. Die wetgeving moet in 2025 ingaan.

Pensioen voor flexwerkers

Uitzendkrachten beginnen nu na 21 weken met de opbouw van een heel basaal pensioen. Die wachttijd is veel te lang vinden PvdA en GroenLinks, gesteund door een meerderheid in de Kamer. De wachttijd wordt acht weken. Is de uitzendkracht over die ‘drempel’, dan wordt met terugwerkende kracht vanaf dag 1 pensioen opgebouwd.

Zware beroepen

PvdA en GroenLinks steunden het pensioenakkoord waarop de nieuwe pensioenwet is gebaseerd. Daarvoor kwamen concessies, zoals een ‘zwaarwerkregeling’. De werkgever mag een werknemer drie jaar voor zijn AOW-leeftijd maandelijks een bedrag gelijk aan de AOW uitbetalen. De werknemer kan daarbij

pensioen opnemen en stoppen met werken. De regeling loopt tot 2026.

Binnenkort wordt gekeken hoeveel mensen daarvan gebruik maken en of die een 'zwaar beroep' hadden, want voor hen was de regeling bedoeld. De indruk is dat het vooral om beter betaalden gaat, die het zich kunnen permitteren om hun pensioen drie jaar eerder op te nemen. SP, PvdA en GroenLinks willen graag dat de regeling blijft bestaan, toegespitst op mensen met een zwaar beroep. Waarbij de aloude kwestie is dat sinds de afschaffing van het prepensioen in 2006 er geen definitie is gevonden van een 'zwaar beroep'.